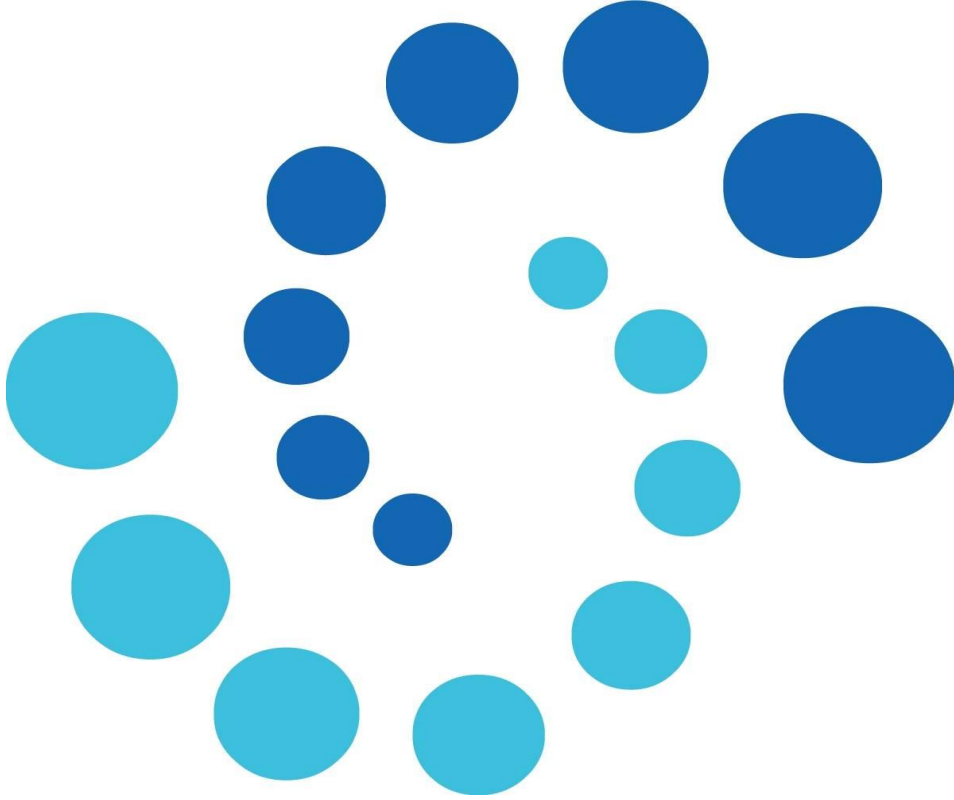

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

The Journal of Limitless Education and Research

*Kasım 2019
Cilt 4, Sayı 3*

*November 2019
Volume 4, Issue 3*

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

Kasım 2019, Cilt 4, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research

November 2019, Volume 4, Issue 3

Sahibi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Owner

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Editör

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editör Kurulu

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL
Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Doç. Dr. Burçin GÖKKURT
Doç. Dr. Gülden TÜM
Doç. Dr. Nevin AKKAYA
Doç. Dr. Özlem BAŞ
Doç. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Aysun Nüket ELÇİ
Dr. Burcu ÇABUK
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU
Dr. Gülenaz ŞELÇUK
Dr. Menekşe ESKİCİ
Dr. Oğuzhan KURU
Dr. Serpil ÖZDEMİR
Dr. Süleyman Erkam SULAK
Dr. Yasemin BÜYÜKŞAHİN

Editorial Board

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Assoc. Prof. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL
Assoc. Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Assoc. Prof. Dr. Burçin GÖKKURT
Assoc. Prof. Dr. Gülden TÜM
Assoc. Prof. Dr. Nevin AKKAYA
Assoc. Prof. Dr. Özlem BAŞ
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Aysun Nüket ELÇİ
Dr. Burcu ÇABUK
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU
Dr. Gülenaz ŞELÇUK
Dr. Menekşe ESKİCİ
Dr. Oğuzhan KURU
Dr. Serpil ÖZDEMİR
Dr. Süleyman Erkam SULAK
Dr. Yasemin BÜYÜKŞAHİN

Dil Uzmanı

Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Dr. Arzu ÇEVİK
Dr. İbrahim Halil YURDAKAL
Dr. Serpil ÖZDEMİR

Philologist

Assoc. Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Dr. Arzu ÇEVİK
Dr. İbrahim Halil YURDAKAL
Dr. Serpil ÖZDEMİR

Yabancı Dil Sorumlusu

Doç. Dr. Gülden TÜM
Doç. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. İhsan Çağatay ULUS
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Foreign Language Specialist

Assoc. Prof. Dr. Gülden TÜM
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. İhsan Çağatay ULUS
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

İletişim

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği
06590 ANKARA - TÜRKİYE
e-posta: editor@sead.com.tr
sead@sead.com.tr

Contact

Limitless Education and Research Association
06590 ANKARA - TURKEY
e-mail: editor@sead.com.tr
sead@sead.com.tr

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), yılda üç kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

Journal of Limitless Education and Research (J-LERA) is an international refereed journal published three times a year. The responsibility lies with the authors of papers.

İNDEKSLER

Kapak: Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 4, Sayı 3

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 4, Issue 3

Yayın Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

- Prof. Dr. Ahmet ATAÇ, Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet KIRKILIÇ, Ağrı Çeçen Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali MEYDAN, Nevşehir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Murat GÜLER, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Ulvi YILMAZER, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ayfer KOCABAŞ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Efe AKBULUT, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emine KOLAÇ, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Erika H. GILSON, Princeton University, USA
Prof. Dr. Erkut KONTER, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ersin KIVRAK, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Esra BUKOVA GÜZEL, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fredricka L. STOLLER, Northern Arizona University, USA
Prof. Dr. Hüseyin KIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Jack C. RICHARDS, University of Sidney, Avustralia
Prof. Dr. Kamil İŞERİ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Liudmila LESCHEVA, Minsk State Linguistics University, Belarus
Prof. Dr. Mehmet Ali AKINCI, Rouen Normandy University, France
Prof. Dr. Mustafa Murat İNCEOĞLU, Ege Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Sami TOPÇU, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nil DUBAN, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Perihan YALÇIN, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Pınar GİRMEN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Selma YEL, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Serap BUYURGAN, Başkent Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Songül ALTINIŞIK, TODAİE, Türkiye

Prof. Dr. Thomas R. GILLPATRICK, Portland State University, USA
Prof. Dr. Todd Alan PRICE, University National-Louis, USA
Prof. Dr. Turan PAKER, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. William GRABE, Northern Arizona University, USA
Assoc. Prof. Dr. Carol GRIFFITHS, University of Leeds, UK
Assoc. Prof. Dr. Elza SEMEDOVA, Khazar University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Galina MİSKİNIENE, Vilnius University, Lithuania
Assoc. Prof. Dr. Jodene GOLDENRING FINE, Michigan State University, USA
Assoc. Prof. Dr. Könül HACIYEVA, Azerbaijan National Academy of Sciences, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Salah TROUDİ, University of Exeter, UK
Assoc. Prof. Dr. Sevinc QASİMOVA, Bakü State University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Spartak KARDİU, Tiran University, Albania
Assoc. Prof. Dr. Suzan CANHASI, University of Prishtina, Kosovo
Assoc. Prof. Dr. Şaziye YAMAN, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University of Science and Technology, UAE
Assoc. Prof. Dr. Xhemile ABDİU, Tiran University, Albania
Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Berna Cantürk GÜNHAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Burçin GÖKKURT ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Demet GİRGİN, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Döndü Neslihan BAY, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Duygu UÇGUN, Ömer Halis Demir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Emre ÜNAL, Ömer Halis Demir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Esin Yağmur ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Fulya ÜNAL TOPÇUOĞLU, Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gizem SAYGILI, Karaman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gülden TÜM, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Güliz AYDIN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hakan UŞAKLI, Sinop Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hüseyin ANILAN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Melek ŞAHAN, Ege Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Meltem DEMİRCİ KATRANCI, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nazan KARAPINAR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Orhan KUMRAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Özlem BAŞ, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ, Adıyaman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sevgi ÖZGÜNGÖR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sibel KAYA, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ufuk YAĞCI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Vesile ALKAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Yalçın BAY, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Zafer TANGÜLÜ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Feride HATİBOĞLU, University of Pennsylvania, USA
Dr. Nader AYİŞH, Khalifa University of Science and Technology, UAE
Dr. Nurcan KÖSE, American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 4, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 4, Issue 2

Hakem Kurulu (Review Board)

Doç. Dr. Bilge Bağcı Ayrancı, Adnan Menderes Üniversitesi

Doç. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN, Pamukkale Üniversitesi

Doç. Dr. Gülден TÖM, Çukurova Üniversitesi

Doç. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University

Dr. Barış ÇUKURBAŞI, Bartın Üniversitesi

Dr. Görkem AVCI, Bartın Üniversitesi

Dr. Güzin ÖZYILMAZ AKAMCA, Dokuz Eylül Üniversitesi

Dr. İbrahim Halil YURDAKAL, Pamukkale Üniversitesi

Dr. Menekşe ESKİCİ, Kırklareli Üniversitesi

Dr. Süleyman Erkam SULAK, Ordu Üniversitesi

Değerli Okuyucular,

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin Kasım 2019 sayısını sunmaktan mutluluk duyuyoruz. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği (SEAD) olarak 2016 yılından bu yana kesintisiz olarak yayınladığımız Dergimizin amacı, eğitim ve araştırma alanına bilimsel katkı sağlamaktır. Bu amaçla kuramsal ve uygulamalı çalışmaları yayınlama, bilimsel bilgileri ulusal ve uluslararası düzeyde paylaşma, yeni bilgiler üretilmesine ortam hazırlama işlemine öncelik verilmektedir.

Dergimizin Bilim Kurulu yurt içi ve yurt dışında görevli akademisyenlerin katkılarıyla giderek güçlenmektedir. Akademik kalitesinden ödün vermeden yayın hayatına devam eden Dergimizin hazırlanmasına emeği geçen bütün editör, yazar ve hakemlere teşekkür ediyoruz.

Yılda üç sayı olarak yayınlanan Dergimiz çeşitli ulusal ve uluslararası düzeydeki indekslerde taranmaktadır. Bu sayıda eğitimle ilgili 5 bilimsel araştırmaya yer verilmiştir. Dergimiz, eğitim ve araştırma alanına yönelik makalelerin yanı sıra disiplinler arası akademik çalışmaların yer aldığı seçkin bir yayın olarak okuyucularla buluşmaya devam edecektir.

Dergimizin eğitim ve araştırma alanına katkıları getirmesini diliyoruz. Saygılarımızla.

SINIRSIZ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 4, Sayı 3
The Journal of Limitless Education and Research, Volume 4, Issue 3

İÇİNDEKİLER

Makale Türü: Araştırma

Firdevs GÜNEŞ

Okuryazarlık Yaklaşımları
Literacy Approaches

224-246

Gülçin UZUN

How Sincere are Individuals Responding to Surveys?
Anketlere Bireyler Ne Kadar İçtenlikle Yanıt Vermektedir?

247-262

Barış BOZOK, Ayşe OKUR

Görsel Sanatlar ve Arkeoloji İşbirliği ile Gerçekleştirilen Kültürel Miras Eğitiminin
Öğrencilerin Başarı ve Tutumlarına Etkisi
The Effect of Cultural Heritage Education On the Academic Success and Attitude
of Students with The Cooperation of Fine Arts and Archeology

263-282

Serap ÇİMŞİR

Temel Eğitimde Yaratıcı Düşünme Becerisinin Kazandırılmasının Önemi
Importance of Gaining Creative Thinking Skills in Basic Education

283-299

Emre Erkan ÇAKMAK

Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi
Examining Media Literacy Levels of Teachers

300-316

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi
Cilt 4, Sayı 3, 300 - 316
The Journal of Limitless Education and Research
Volume 4, Issue 3, 300 - 316
DOI: 10.29250/sead.626507

Gönderilme Tarihi: 30.09.2019

Makale Türü: Araştırma

Kabul Tarihi: 11.11.2019

Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi

Emre Erkan ÇAKMAK, Bartın Üniversitesi, erkan7467@hotmail.com

Özet: Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi ve “cinsiyet, yaş, televizyon izleme süreleri, internet kullanım süreleri” gibi değişkenlerle olan ilişkisinin incelenmesidir. Mevcut bir durum ortaya konulmaya çalışıldığından betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmanın örneklemini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Batman ili merkez ilçesinde, ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan, farklı branşlardaki 346 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, Karataş (2008) tarafından geliştirilen üç alt boyutlu “Medya Okuryazarlık Düzey Belirleme Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistikler, dağılımların normalliğine bakmak için Kolmogorov Smirnov ve Shapiro Wilk testleri, bağımsız değişkenler arasındaki farklılık durumuna bakmak için de T testi, Anova testi veya Mann Whitney U testi, Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinin “Sıklıkla” düzeyinde yani “iyi” seviyede olduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinin cinsiyet, yaş ve televizyon izleme sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği fakat internet kullanım sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Medya Okuryazarlığı, Dijital Medya Okuryazarlığı, Okuryazarlık, Medya, Kitle İletişim Araçları

Examining Media Literacy Levels of Teachers

Abstract: The aim of this study is to determine the teachers' media literacy levels and to investigate the relationship between variables such as “gender, age, television watching time and internet usage time”. As an existing situation was tried to be put forward, so a descriptive research method was used. The sample of this research is composed of 346 teachers working in secondary schools in the central district of Batman province in 2018-2019 academic year. The data of the study was obtained by using three sub-dimensions “Media Literacy Level Determination Scale” developed by Karataş (2008). Descriptive statistics, Kolmogorov Smirnov and Shapiro Wilk tests were used to check the normality of distributions, T test, Anova test or Mann Whitney U test, Kruskal-Wallis H test were used to analyze the difference between independent variables. According to the results it was seen that the teachers' media literacy levels were “Good”. In addition, it was concluded that the teachers' media literacy levels did not show a significant difference according to gender, age and television watching periods, but showed a significant difference according to internet usage times.

Key Words: Media Literacy, Digital Media Literacy, Literacy, Media, Mass Communication Tools

Künyesi: Çakmak, E. E. (2019). Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 4 (3), 300-316. DOI: 10.29250/sead.626507

Bu makale İntihal.net sistemi tarafından taranmış ve orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

Yazar Orcid No: 0000-0003-0862-8794

1. Giriş

Yaşam boyu öğrenme, “kişisel, toplumsal, sosyal ve istihdam ile ilişkili bir yaklaşımla bireyin, bilgi, beceri, ilgi ve yeterliliklerini geliştirmek amacıyla hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinliğidir.” şeklinde tanımlanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2014). Sürekli olarak yenilenme gerektiren yaşam boyu öğrenme, “yaşam boyu, gönüllülük ve öz güdü” temelinde bireylerin yeterliliklerini günden güne geliştirmelerini gerektiren bir süreçtir (Toprak ve Erdoğan, 2012). Ayrıca bireylerin hayatlarının her anında yeni bilgi, beceri ve değer kazanmaları ve “beşikten mezara kadar” bütün kazanımlarını yenileyebilmesi ve güncel tutabilmesi olarak da tanımlanmıştır. (Yaman ve Yazar, 2015). Yaşam boyu öğrenme kavramının birçok tanımı bulunmakta ve “hayat boyu öğrenme”, “sınırsız öğrenme”, “sürekli öğrenme”, “halk eğitimi” veya “yetişkin eğitimi” gibi terimlerle de ifade edilebilmektedir (Ersoy ve Yılmaz, 2010).

Yaşam boyu öğrenme, örgün (formal), yaygın (nonformal) veya algın (informal) eğitim şeklinde hayatın her anında sürdürülebilen bir öğrenme etkinliğidir. Kavramsal olarak bakıldığında ise; yaşam boyu öğrenme kavramının, diğer eğitim kavramlarından farklılaşarak, bireyi merkeze koyan bir kavram olduğu görülmektedir. Ayrıca bu kavram, devlet okullarındaki denetim altında oluşturulan öğrenmelerden daha çok bireylerin kendi yaşantıları sayesinde oluşan öğrenme ortamlarına önem vermekte ve bireylerin birtakım becerilere sahip olmaları gerektiğinin altını çizmektedir (Güleç, Çelik & Demirhan, 2012). Yaşam boyu öğrenme becerilerini etkin bir şekilde gerçekleştirebilmek için bireyler öğrenmeyi öğrenme becerilerini geliştirmeli, öğrenme süreçlerine aktif bir şekilde katılmalıdır. Bireylerin kendilerini eksik hissettikleri konuları belirlemeleri ve ihtiyaçlarını gidermeleri için küçük yaştan itibaren öz denetim becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir (Kıvrak, 2007).

Temel beceriler olarak görülen ve 21. yüzyıl becerilerinin de içerisinde bulunduğu “girişimcilik, kariyer, liderlik, iletişim, problem çözme, eleştirel düşünme, finansal okuryazarlık, bilgi teknolojileri ve Türkçeyi doğru kullanma” becerilerini bireyler yaşam boyunca değişen dünya koşullarına uyum sağlamak için kazanmak durumundadırlar (MEB, 2014). Eğitim kurumlarının en önemli işlevlerinden biri çağın gereksinim duyduğu insan gücünü yetiştirmektir. “Eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme” gibi üst düzey düşünme becerilerinin ve bunları gerçekleştirmek için gereksinim duyulan “bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma, örgütleme ve iletme” gibi bilgi becerilerinin bireylere öğretim süreci içinde kazandırılması ve bu amaçla öğretim sürecinin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir (Bütün Kuş, 2005).

İnsanlık gün geçtikçe yeni bilgilere ulaşmakta ve teknolojik gelişmelere tanık olmaktadır. Ülkelerin zamanın gerisinde kalmamak için dünyada meydana gelen değişimlere bir şekilde ayak uydurmaları gerekmektedir. Özellikle bilimsel ve teknolojik yeniliklerin eğitim içerisindeki yerlerini almalarına ve eğitim programları içerisine dâhil edilmelerine dikkat edilmelidir. Eğitim sistemi içerisinde tüm bu gelişmelerin doğru bir şekilde yer alabilmesi, çocukların ve gençlerin yeniliklere hazır bir hale getirilmesi, ülkelerin bu gelişmelerden olumlu bir şekilde etkilenebilmesi; yenilikler konusunda donanımlı, kendisini geliştirebilen ve bilgilerini en güzel şekilde aktarabilen eğitimciler sayesinde mümkün olabilmektedir (Gündüz Kalan, 2010).

Medya, teknolojik gelişmelerin de etkisiyle gücünü her geçen gün artırmakta ve tüm yaş grupları üzerinde etkili bir duruma gelmektedir. Bu durum, medyanın doğru bir şekilde okunabilmesi için bireylerin birtakım becerilere sahip olmasını gerektirmektedir. Toplumda yer alan bireylerin medyayı doğru bir şekilde anlamlandırabilmeleri için ise öncelikle eğitimcilerin yaşanan gelişmeler ve yeniliklerle beraber “medya okuryazarlığı, dijital yeterlilik” gibi birtakım yeni beceriler edinmeleri gerekmektedir (Krumsvik, 2008).

Her geçen gün gelişmekte olan ve insanların hayatında önemli bir yere sahip olan internet, günümüzde daha kolay bir şekilde ulaşılabilmesinin de etkisiyle adeta yeni bir dünya halini almaktadır. Oluşan bu yeni “sanal dünya” birçok insanı içine çekmekte ve gerçek yaşamdan farklı bir ortam sunmaktadır. Bu gelişmeler, dünyanın dört bir yanındaki insanlara istedikleri her an bilgi edinebilme ve bilgi verebilme imkânı sunan “sanal mobil dijital” bir dünya sunmaktadır (Şad ve Göktaş, 2014, 606). Kitle iletişim araçları üzerinde istenilen bilgiye ulaşabilme, ulaşılan bilgilerin doğruluğunu veya yanlışlığını sorgulayabilme, karşılaşılan metinleri analiz edebilme ve değerlendirebilme, yanlış bilgileri ayırt edebilme ve sosyal ağlarda sağlıklı bir şekilde iletişim kurabilme gibi önemli becerilerin bir arada bulunması medya okuryazarlığı ile mümkün olmaktadır (Aviram ve Eshet Alkalai, 2006). Kısaca medya okuryazarlığı, medyada karşılaşılan bütün verileri doğru bir şekilde anlamlandırabilmek için sahip olunması gereken bir bakış açısı olarak tanımlanabilir.

İnsanlığın yaşadığı bütün değişimler gerek dolaylı gerekse doğrudan bir şekilde ülkelerin eğitim anlayışlarına etki etmekte ve birtakım yeniliklere gidilmesi gerekliliğini doğurmaktadır. İnternetin insanların hayatına bu denli hızlı ve etkili bir şekilde girmesi belirli alanlarda değişimleri kaçınılmaz kılmaktadır. Özellikle genç nesli büyük bir oranda etkisi altına alan dijital gelişmeler ile ilgili eğitim sistemleri içerisinde birtakım yeniliklere gidilmesi gerekmektedir (Ulusoy, 2018). Bu durum, eğitimin en önemli yapı taşlarından olan öğretmenlerin de dijital

gelişmelerle ilgili yeni beceriler kazanmaları gerekliliğini doğurmaktadır. Bütün bu gelişmeler, okullarda medya okuryazarlığına önem verilmesi ve öğretmenlerin de bu konuda yeterli bir seviyeye gelip iyi birer medya okuryazarı olmaları gerekliliğini doğurmaktadır (Horizon Report, 2015).

Medya okuryazarlığı ile ilgili çocukları ve gençleri bilgilendirecek olan öğretmenlerin, kendi eğitim süreçleri içerisinde “medya okuryazarlığı” ile ilgili önemli eksiklikler olduğu görülmektedir. Eğitim fakültelerindeki bu eksikliğin bir an önce giderilmesi ve öğrenciler için de eğitim programları içerisinde çok sınırlı olan “medya okuryazarlığı” konusunun daha yeterli bir duruma getirilmesi gerekmektedir. Çünkü bu, hem eğitimcilerin hem de öğrencilerin sahip olması gereken çok önemli bir beceridir. Karşılaşılan bu sorunların temel sebepleri arasında maddi yetersizlik, profesyonel destek eksikliği ve konu hakkındaki bilinçsizlik gösterilebilir (Horizon Report, 2014). Medya okuryazarlığı becerisinin kazandırılmasında konusunda öğretmenler çok kilit bir noktada yer almaktadır. Son yıllarda, eğitim fakültelerinde yer alan bölümlerde “medya okuryazarlığı” dersinin “Genel Kültür Seçmeli Dersler” başlığı altında öğretmen adaylarına seçmeli ders olarak sunulduğu görülmektedir (Yüksek Öğretim Kurumu [YÖK], 2018). Karataş ve Sözer (2018) yapmış oldukları çalışmada medya okuryazarlığı dersinin eğitim fakültelerinde zorunlu ders olarak yer alması ve ders saatlerinin artırılması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada, öğretmenlerin medya okuryazarlığı yeterliliğine ne derece sahip oldukları öğrenilmek istenmiş ve bu amaç doğrultusunda “Öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeyleri nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır.

1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın genel amacı öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda bazı alt problemler de araştırmaya dahil edilmiştir. Öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinin “cinsiyete, yaşa, televizyon izleme sürelerine ve internet kullanım sürelerine” göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

İnsanların ihtiyaç duyduğu bilgiye tek tuşla ulaşabildiği, teknolojinin sürekli olarak değişim içerisinde olduğu günümüz dünyasında “medya okuryazarlığı” çok önemli bir beceri haline almıştır. Özellikle iletişim alanındaki teknolojik gelişmeler, medyanın insanların hayatında daha fazla yer almasına ve kitleleri etkileyebilme gücünü artırmasına yol açmıştır. Hayatın önemli bir parçası haline gelen medya, insanların çok bilinçli bir şekilde yaklaşması gereken bir mecradır. Çünkü medya araçlarının kendi içlerinde birtakım dinamikleri vardır ve farklı fikirlere hizmet

edebilmektedirler. Bu durum da medyanın sunduğu her bilginin doğru olmayabileceği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır (Altun, 2005).

Bireylerin dijital dünyada karşılaştıkları her türlü veriyi doğru bir şekilde sorgulayabilmeleri, analiz edebilmeleri, değerlendirebilmeleri ve bu dünyadan en doğru şekilde yararlanabilmeleri için iyi birer “medya okuryazarı” olmaları gerekmektedir (Ulusoy, 2018). Bireylerin bu yeterliliğe sahip olabilmesi de medya okuryazarlığı alanında donanımlı ve her türlü bilgiye sahip eğitimciler ile mümkün olacaktır. Bu araştırmada öğretmenlerin “medya okuryazarlık düzeyleri” ile ilgili sonuçlar elde edilmiştir ve paylaşılmıştır. Elde edilen bu sonuçların, öğretmenlerin medya okuryazarlık beceri durumları ile ilgili bilgi vermesi, bu konu ile ilgili araştırma yapacak kişi ve kuruluşların çalışmalarına yardımcı olması ve literatüre katkı sağlaması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeyleri belirli değişkenler göz önünde bulundurularak belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi açıklar.” (Karasar, 2013, 77).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Batman ili merkez ilçesinde, ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan öğretmenlerden oluşmaktadır. Örneklemi ise bu öğretmenler arasından basit tesadüfi yöntemle seçilen 346 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcıların cinsiyet ve yaşa göre dağılımları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet ve Yaşa Göre Dağılımları

	Kadın		Erkek		N	% Toplam
	N	%	N	%		
21-25 yaş arası	38	11,0	18	5,2	56	16,2
26-30 yaş arası	40	11,6	50	14,5	90	26,0
31-35 yaş arası	27	7,8	47	13,6	74	21,4
36-40 yaş arası	20	5,8	63	18,2	83	24,0
41 yaş ve üzeri	2	0,6	41	11,8	43	12,4
Toplam	127	36,7	219	63,3	346	100,0

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %36,7'sini kadın, %63,3'ünün erkek olduğu ve yaşlara göre dağılımları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin medya okuryazarlık eğitimi alma durumları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “Medya okuryazarlığı ile ilgili bir eğitim (ders, kurs, hizmet içi eğitim) aldınız mı?” sorusuna verdiği cevaplar

	f	%
Evet	0	0
Hayır	346	100,0

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin hiçbirinin medya okuryazarlığı ile ilgili bir eğitim almadıkları görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Kişisel Bilgi Formu: Öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, televizyon izleme süreleri ve internet kullanım sürelerine ilişkin sorular yer almaktadır.

Medya Okuryazarlık Düzey Belirleme Ölçeği: Çalışmada katılımcılara Karataş (2008) tarafından geliştirilen “Medya Okuryazarlık Düzey Belirleme Ölçeği” uygulanmıştır. Ölçek geliştiricisi, ölçeğin öğretmenler üzerinde de uygulanabileceğini belirtmiştir. Elde edilen veriler sayısallaştırılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve ölçme aracının güvenilirliği Cronbach Alpha= ,89 bulunmuştur. Ölçekte medya okuryazarlığı ile ilgili yargılar yer almış ve araştırmaya katılanların 5’li Likert tipinde “Hiçbir zaman”, “Nadiren”, “Ara sıra”, “Sıklıkla” ve “Her zaman” gibi ifadeleri kullanarak cevaplar vermeleri istenmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçek üç alt boyuttan oluşmaktadır. Birinci alt boyutta “farkında olma, bilgi sahibi olma”, ikinci alt boyutta “analiz edebilme, tepki oluşturabilme”, üçüncü alt boyutta ise “yargılayabilme, örtük mesajları görebilme” yeterliliklerini ölçen maddeler bulunmaktadır (Karataş, 2008).

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistikler, dağılımların normalliğine bakmak için Kolmogorov Smirnov ve Shapiro Wilk testleri, bağımsız değişkenler arasındaki farklılık durumuna bakmak için de T testi, ANOVA testi veya Mann Whitney U testi, Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Ölçek puanlandırılmış ve testlerden elde edilen veriler yorumlanmıştır.

3. Bulgular

3.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Medya Okuryazarlığı Yeterliliğine Sahip Olma

Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 3.

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Yeterliliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Alt Boyutlar	N	Min.	Maks.	\bar{X}	Ss.
Farkında Olma, Bilgi Sahibi Olma Yeterliği	346	2,00	5,00	4,25	0,52
Analiz Edebilme, Tepki Oluşturabilme Yeterliği	346	1,50	5,00	3,83	0,62
Yargılayabilme, Örtük Mesajları Görebilme Yeterliği	346	1,75	5,00	3,91	0,62
Medya Okuryazarlığı (Genel)	346	2,00	5,00	4,02	0,51

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin “Farkında Olma, Bilgi Sahibi Olma Yeterliği”, “Analiz Edebilme, Tepki Oluşturabilme Yeterliği” ve “Yargılayabilme, Örtük Mesajları Görebilme Yeterliği” olmak üzere üç alt boyut yeterliğinin üçüne de “Sıklıkla” düzeyinde yani “iyi” seviyede sahip oldukları görülmektedir. Genel ortalamalarının da “4,026” yani “Sıklıkla” düzeyinde olması, öğretmenlerin “iyi” seviyede medya okuryazarlığı yeterliliğine sahip olduklarını göstermektedir.

3.2 Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın ilk alt problemi olan “Öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeyleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna cevap alabilmek için öncelikli olarak normallik testi yapılmıştır. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımlarının normal olup olmadığı kolmogorov smirnov testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin Cinsiyete Göre Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	N	p	İstatistik	N	p
Kadın	0,083	127	0,034	0,981	127	0,078
Erkek	0,045	219	0,200*	0,980	219	0,003

Tablo 4 incelendiğinde, dağılımların normal olmadığı görülmektedir ($p < 0,05$). Gruplar normal dağılım göstermediği için non-parametrik testlerden Mann Whitney U-Testi kullanılmıştır ve elde edilen sonuçlar Tablo 5’da verilmiştir.

Tablo 5.

Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılığını Test Eden Mann Whitney U-Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Kadın	127	161,59	20521,50	12390,5	0,91
Erkek	219	180,41	39509,50		
Toplam	346				

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($U=12390,5$; $p>0,05$). Elde edilen bu sonuçlara bakıldığında, cinsiyetin öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeyleri puanları üzerinde farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

3.3. Yaş Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeyleri yaşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna cevap alabilmek için öncelikle normallik testi yapılmıştır. Öğretmenlerin yaşa göre dağılımlarının normal olup olmadığı kolmogorov smirnov testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.
Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin Yaşlara Göre Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	sd	p	İstatistik	sd	p
21-25 yaş arası	0,065	56	0,200*	0,981	56	0,530
26-30 yaş arası	0,053	90	0,200*	0,988	90	0,562
31-35 yaş arası	0,090	74	0,200*	0,967	74	0,050
36-40 yaş arası	0,097	83	0,051	0,944	83	0,001
41 yaş ve üzeri	0,105	43	0,200*	0,977	43	0,543

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşlarına göre dağılımlarının normal olduğu görülmektedir ($p>0,05$). Bu sebeple Anova testi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.
Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin Yaşlara Göre Farklılığını Test Eden Anova Testi Sonuçları

	Karelerin Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	P
Gruplar Arasında	0,288	4	0,072	0,274	0,895
Gruplar İçi	89,656	341	0,263		
Toplam	89,944	345			

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinde yaşlara göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($F=0,274$; $p>0,05$). Elde edilen bu sonuçlara bakıldığında, yaşın öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeyleri puanları üzerinde farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

3.4. Televizyon İzleme Süreleri Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeyleri televizyon izleme sürelerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna cevap alabilmek

için öncelikle normallik testi yapılmıştır. Öğretmenlerin televizyon izleme sürelerine göre dağılımlarının normal olup olmadığı kolmogorov smirnov testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8.

Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin Televizyon İzleme Sürelerine Göre Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	sd	p	İstatistik	sd	p
Televizyon izlemiyorum	0,150	45	0,013	0,933	45	0,012
1 saatten az	0,077	56	0,200*	0,975	56	0,309
1-5 saat arası	0,045	145	0,200*	0,981	145	0,047
6-10 saat arası	0,105	57	0,185	0,965	57	0,102
11-20 saat arası	0,096	31	0,200*	0,954	31	0,202
20 saatten fazla	0,151	12	0,200*	0,945	12	0,570

Tablo 8’de “televizyon izlemiyorum” maddesi ile ilgili bilgi veren satır incelendiğinde öğretmenlerin televizyon izleme sürelerine göre dağılımlarının normal olmadığı görülmektedir ($p < 0,05$). Gruplar normal dağılım göstermediği için non-parametrik testlerden Kruskal Wallis H-Testi kullanılmıştır ve elde edilen sonuçlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9.

Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin Televizyon İzleme Sürelerine Göre Farklılığını Test Eden Kruskal Wallis H-Testi Sonuçları

	N	Sıra Ortalaması	Ki kare	Sd	p
Televizyon izlemiyorum	45	188,27	5,262	5	0,385
1 saatten az	56	192,63			
1-5 saat arası	145	164,33			
6-10 saat arası	57	177,24			
11-20 saat arası	31	160,84			
20 saatten fazla	12	154,58			
Toplam	346				

Tablo 9 incelendiğinde öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinde televizyon izleme sürelerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($\bar{X}=5,262$; $p > 0,05$). Elde edilen bu sonuçlara bakıldığında, televizyon izleme sürelerinin öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeyleri puanları üzerinde farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

3.5. İnternet Kullanım Değişkenine İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeyleri internet kullanım sürelerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” sorusuna cevap alabilmek için öncelikle normallik testi yapılmıştır. Öğretmenlerin internet kullanım sürelerine göre

dağılımlarının normal olup olmadığı kolmogorov smirnov testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10.

Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin İnternet Kullanım Sürelerine Göre Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	sd	p	İstatistik	sd	p
1 saatten az	0,160	24	0,115	0,963	24	0,494
1-5 saat arası	0,062	125	0,200*	0,985	125	0,200
6-10 saat arası	0,063	84	0,200*	0,955	84	0,005
11-20 saat arası	0,089	64	0,200*	0,982	64	0,488
20 saatten fazla	0,058	49	0,200*	0,976	49	0,429

Tablo 10 incelendiğinde internet kullanım sürelerine göre dağılımlarının normal olduğu görülmektedir ($p>0,05$). Bu sebeple Anova testi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11.

Öğretmenlerin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin İnternet Kullanım Sürelerine Göre Farklılığını Test Eden Anova Testi Sonuçları

	Karelerin Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	p
Gruplar Arasında	2,659	4	0,665	2,597	,036
Gruplar İçi	87,285	341	0,256		
Toplam	89,944	345			

Tablo 11 incelendiğinde, öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinde internet kullanım sürelerine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F=2,597$; $p<0,05$). Elde edilen bu sonuca bakıldığında, internet kullanım sürelerinin öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeyleri puanları üzerinde farklılık oluşturduğu görülmektedir.

Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucuna bakıldığında; haftalık internet kullanma süresi "1-5 saat arası" ($\bar{X}:4,06$) olan öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinin, haftalık internet kullanım süreleri "1 saatten az" ($\bar{X}:3,71$) ve "6-10 saat arası" ($\bar{X}:4,05$) olan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan araştırmada öğretmenlerin medya okuryazarlıklarının "iyi" seviyede olduğu görülmektedir. Literatürdeki benzer çalışmalara bakıldığı zaman; Karataş'ın (2008) öğretmen adaylarıyla gerçekleştirmiş olduğu araştırmada, katılımcıların medya okuryazarlık düzeylerini "iyi" seviyesinde bulması sebebiyle yapılan araştırma ile bu araştırma arasında benzerlik olduğu görülmektedir. Alan yazında benzer başka çalışmalara bakıldığına ise; Kartal'ın (2013) öğretmen

adaylarının medya okuryazarlık düzeylerini “temel ve orta” düzeyde, Kurt’un (2012) “Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü” öğrencilerinin medya okuryazarlık düzeylerini “orta” düzeyde, Yazgan’ın (2013) öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeylerini “temel ve orta” düzeyde bulduğu görülmüştür. Yıldırım (2017) Türkçe ve Sosyal Bilgiler öğretmenleriyle gerçekleştirdiği çalışmada, Tutkun (2013) öğretmen adaylarıyla gerçekleştirdiği çalışmada, katılımcıların medya okuryazarlık düzeylerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu sebeple yapılan çalışma ile Kartal’ın (2017), Kurt’un (2012), Yazgan’ın (2013), Yıldırım’ın (2017) ve Tutkun’un (2013) çalışmalarının sonuçları arasında benzerlik olmadığı görülmektedir. Bu durum, araştırmaya alınan katılımcı grubuyla açıklanabilir. Eldeki araştırmada öğretmenlerle çalışıldığı için yetişkin becerilerinin öğrencilerden farklı olması durumundan kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmada kullanılan ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında; “farkında olma, bilgi sahibi olma”, “analiz edebilme, tepki oluşturabilme” ve “yargılayabilme, örtük mesajları görebilme” yeterliklerinin üçünün de “iyi” düzeyde olduğu görülmüştür. Kartal’ın (2013) öğretmen adayları ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada ise; kullanım becerilerinin “Temel ve Orta” düzeyde, eleştirel anlayış becerilerinin “Orta” düzeyde, yaratma becerilerinin ise “Düşük” düzeyde olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmada öğretmenlerin üç alt boyutta da “Sıklıkla” düzeyinde oldukları görülürken Kartal’ın (2013) gerçekleştirmiş olduğu araştırmada öğretmen adaylarının üç alt boyutta da gerekli yeterliklere sahip olmadıkları sonucuna varması sebebiyle, iki çalışma arasında benzerlik olmadığı görülmüştür.

Bu araştırmada öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazındaki benzer çalışmalara bakıldığında ise Kartal (2013), Karataş (2008), Sarsar ve Engin (2015), Yılmaz ve Aladağ (2015), Banaz (2017), Aktı (2011), İnan (2010), Yıldırım (2017) ve Odel, Korgan, Schumachere ve Delucchi (2000; Kartal, 2013) çalışmalarında da cinsiyetin anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonuçlarına ulaşmışlardır. Alan yazındaki benzer başka çalışmalara bakıldığında ise Budden, Anthony, Budden ve Jones (2007) üniversite öğrencileri üzerinde yapmış oldukları araştırmada cinsiyetin anlamlı bir farklılık oluşturduğu ve kız öğrencilerinin medya okuryazarlık düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Tutkun (2013) ve Yazgan (2013) öğretmen adayları üzerinde yapmış oldukları araştırmalarda cinsiyetin anlamlı bir farklılık oluşturduğu ve erkek öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinde yaşa göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Alan yazındaki benzer çalışmalara bakıldığında ise Karataş (2008), Yıldırım (2017) ve Banaz (2017) çalışmalarında yaşın anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonuçlarına ulaşmışlardır.

Öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinde televizyon izleme sürelerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç, Kurt'un (2012) "Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü" öğrencileri ile gerçekleştirdiği araştırma ve Aktı'nın (2011) ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirdiği araştırma ile benzerlik göstermektedir. Alan yazındaki benzer çalışmalara bakıldığında ise Karataş (2008), Banaz (2017) ve Aydemir'in (2013) çalışmalarında medya okuryazarlık düzeylerinde televizyon izleme sürelerine göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Karataş (2008) haftada ortalama "10-20 saat arası" televizyon izleyen katılımcıların medya okuryazarlık düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Banaz (2017) da günde ortalama "4 saat ve üzeri" sürede televizyon izleyen katılımcıların medya okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aydemir (2013) "5 saat ve üzeri" sürede televizyon izleyen öğrencilerin medya okuryazarlık düzeylerinin 4 saat veya daha az süre televizyon izleyen ya da hiç televizyon izlemeyen öğrencilerden daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinde internet kullanım sürelerine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre, haftalık internet kullanma süresi "1-5 saat arası" olan öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeylerinin, haftalık internet kullanım süreleri "1 saatten az" ve "6-10 saat arası" olan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Alan yazındaki benzer çalışmalara bakıldığında ise Yılmaz ve Aladağ (2015), Karataş (2008) ve Banaz (2017) çalışmalarında medya okuryazarlık düzeylerinde internet kullanım sürelerine göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yılmaz ve Aladağ (2015) ve Karataş (2008) internet kullanım süresi arttıkça medya okuryazarlık düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşmıştır. Banaz (2017) günde "4 saat ve üzeri" süre internet kullanan katılımcıların medya okuryazarlık düzeylerinin, günde 4 saatin altında internet kullanan katılımcılardan yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sebeple yapılan çalışmanın sonucu ile bu iki çalışma arasında benzerlik olduğu görülmektedir. Aydemir (2013) gerçekleştirmiş olduğu araştırmada, öğrencilerin internet kullanma sürelerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sebeple internet kullanım süresi ile ilgili ulaşılan sonuçlar açısından, yapılan araştırma ile Aydemir'in (2013) araştırması arasında benzerlik görülmemiştir.

Araştırma sonuçlarından yola çıkarak şu öneriler geliştirilebilir:

- Öğretmenlerin medya okuryazarlık düzeyleri; farklı yöntemler kullanılarak ve farklı değişkenler göz önünde bulundurularak incelendiğinde, farklı bulgular elde edilebilir. Nitel araştırma yöntemiyle benzer bir araştırma yapıldığında yeni bakış açıları ortaya çıkabilir.
- Yapılan literatür araştırmasında öğretmenlerin birçoğunun lisans hayatı boyunca medya okuryazarlığı ile ilgili bir ders almadıkları görülmüştür. Son yıllarda eğitim fakültelerinde medya okuryazarlığı dersinin yer alması doğru bir hamle olmakla birlikte birçok bölümde seçmeli ders olmaktan çıkarılıp zorunlu ders olması ve ders saatinin artırılması daha olumlu sonuçlar doğurabilir.
- Görev yapmakta olan öğretmenlere de medya okuryazarlığı konusunda hizmet içi eğitimler verilebilir.
- Örgün eğitim dışında olan ve medya okuryazarlığı konusunda bilgi sahibi olmak isteyen bireyler için de halk eğitim merkezlerinde medya okuryazarlığı konusunda bilgilendirici kurslar açılabilir.
- Medya okuryazarlığının tüm bireyler için önemli bir beceri olduğu düşünüldüğü için aynı çalışma öğretmenlik mesleği dışında diğer meslek gruplarına da uygulanabilir.

KAYNAKLAR

- Altun, A. (2005). *Gelişen Teknolojiler ve Yeni Okuryazarlıklar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aktı, S. (2011). *İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Aviram, A. ve Eshet Alkalai, Y. (2006). *Towards A Theory of Digital Literacy: Three Scenarios For The Next Steps*. http://www.eurodl.org/materials/contrib/2006/Aharon_Aviram.htm adresinden 26 Mart 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Aydemir, S. (2013). *Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Medya Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Banaz, E. (2017). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı Düzeyleri (Giresun İli Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Budden, C. B., Anthony, J. F., Budden, M. C., Jones, M. A. (2007). *Managing The Evolution For A Revolution: Marketing İmplications Of İnternet Media Usage Among Callege Students*. <https://clutejournals.com/index.php/CTMS/article/view/5283> adresinden 3 Kasım 2019 tarihinde erişilmiştir.

- Bütün Kuş, B. (2005). *Öğretmenlerin Bilgisayar Öz Yeterlik İnançları ve Bilgisayar Destekli Öğretime Yönelik Tutumları*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ersoy, A. ve Yılmaz, B. (2010). Yaşam boyu öğrenme ve halk kütüphaneleri: kuramsal bir yaklaşım. Aydın A. ve Ateş K. (Yay. Haz.), *Bilgi Okuryazarlığından Yaşam Boyu Öğrenmeye bildiriler*. II. Ulusal okul kütüphanecileri konferansı 27 Haziran 2009 İstanbul, 48-72. İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi: İdeal Kültür ve Yayıncılık.
- Güleç, İ., Çelik, S., Demirhan, B. (2012) Yaşam boyu öğrenme nedir? kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 34-48.
- Horizon Report (2014) *NMC Horizon Report*. <https://www.nmc.org/publication/nmc-horizon-report-2014-higher-education-edition/> adresinden 20 Mart 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Horizon Report (2015) *NMC Horizon Report*. <https://www.nmc.org/publication/nmc-horizon-report-2015-higher-education-edition/> adresinden 12 Nisan 2019 tarihinde erişilmiştir.
- İnan, T. (2010). *Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri ve Medya Okuryazarlığına İlişkin Görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, A. (2008). *Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Karataş, A. ve Sözer, M. A. (2018). Eğitim Fakülteleri İçin “Medya Okuryazarlığı” Eğitim Programı. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 593.
- Kartal, O. Y. (2013). *Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri ile aktif vatandaşlık bağlamında toplum yaşamına katılma düzeyleri arasındaki ilişki*. (Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Kıvrak, E. (2007). *Avrupa Birliği ve Türkiye’de yaşam boyu öğrenme politikaları ve istihdam ilişkisinin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Krumsvik, R. J. (2008). Situated Learning and Teachers’ Digital Competence. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10639-008-9069-5> adresinden 3 Kasım 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Kurt, A. A. (2012). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Medya Okuryazarlık Düzeyleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2 (1), 104.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2014). Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi. <http://abdigm.meb.gov.tr/projeler/ois/013.pdf> adresinden 7 Haziran 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Sarsar, F., Engin, G. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 16 (1), 165-176.
- Şad, S.N., Göktaş, Ö. (2014). Preservice teachers' perceptions about using mobile phones and laptops in education as mobile learning tools. https://www.academia.edu/9549244/Preservice_teachers_perceptions_about_using_mobile_phones_and_laptops_in_education_as_mobile_learning_tools adresinden 24 Mart 2019 tarihinde erişilmiştir.

- Toprak, M. ve Erdoğan, A. (2012). Yaşamboyu Öğrenme: Kavram, Politika, Araçlar ve Uygulama. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 69-91.
- Tutkun, T. (2013). *Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyi ile Aktif Vatandaşlık Bileşenlerinden Temsili Demokrasiye, Protesto ve Sosyal Değişime Katılım Düzeyi Arasındaki İlişki*. (Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Ulusoy, A. (2018). *Dijital Medya Okuryazarlığı, Gereksinimler ve Yeni Uygulamalar Üzerine Bir İnceleme*. (Doktora Tezi). Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Yaman, F., & Yazar, T. (2015). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi (Diyarbakır örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1553-1566.
- Yazgan, A. D. (2013). *Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlık Düzeyleri ile Aktif Vatandaşlığa İlişkin Demokratik Değer Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Yıldırım, Ş. (2017). *Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Medya Okuryazarlığı Eğitimi ile İlgili Becerileri ve Görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Yılmaz, E., Aladağ, S. (2015). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Gazete ve Dergi Takip Etme Alışkanlıkları ile Medya Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 1-16.
- Yüksek Öğretim Kurumu (2018). Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari> adresinden 3 Kasım 2019 tarihinde erişilmiştir.

Examining Media Literacy Levels of Teachers

Humanity is getting new information and witnessing technological developments. In order to avoid lagging behind time, countries must somehow keep up with the changes in the world. Particular attention should be paid to scientific and technological innovations to take their place in education and to be included in education programs. To ensure that all these developments take place correctly in the education system, to make children and young people ready for innovations, and to be able to positively influence countries from these developments; it is possible thanks to educators equipped with innovations, who can improve themselves and transfer their knowledge in the most beautiful way. The overall aim of this study is to determine the media literacy levels of teachers. For this purpose, some sub-problems were also included. Whether the media literacy levels of the teachers showed a significant difference according to “gender, age, television watching time and internet usage time was examined.

In this study, media literacy levels of teachers were tried to be determined by considering certain variables. For this purpose, descriptive research method was used in the study. The population of the study consisted of teachers working in secondary education institutions in the central district of Batman province in 2018-2019 academic year. The sample consisted of 346 teachers selected by simple random method among these teachers. Questions about gender, age, television viewing time and internet usage period of the teachers were included. In this study, Ok Media Literacy Level Determination Scale developed by Karataş (2008) was applied to the participants. The scale developer stated that the scale could also be applied to teachers. The data obtained were digitized and transferred to computer and the reliability of the measurement tool was found as Cronbach Alpha =, 89. The scale included judgments related to media literacy and the respondents were asked to respond using the 5-point Likert type “Never”, “Rarely”, “Occasional”, “Often” and zaman Always”. Descriptive statistics, Kolmogorov Smirnov and Shapiro Wilk tests were used to look at the normality of distributions, T test, ANOVA test or Mann Whitney U test, Kruskal-Wallis H test were used to analyze the difference between independent variables. The scale was scored and the data obtained from the tests were interpreted.

It was seen that the teachers who participated in the study had Frequent “level, namely“ Good ”level of all three sub-dimension competencies“ Awareness, Awareness, Yeter “Ability to Analyze, Reactivity Oluştur and Yeter Ability to Judge, See Implicit Messages”. . The fact that the general average was “4,026” or “Often” showed that teachers had a “Good” level of media

literacy competence. Kolmogorov smirnov test and Mann Whitney U-Test were used to answer the question mid Do the media literacy levels of teachers show a significant difference according to gender? When these results are examined, it is seen that gender does not differ on teachers' media literacy levels. Kolmogorov smirnov test and Anova test were used to answer the question mid Do the media literacy levels of teachers show significant differences according to age? When these results are analyzed, it is seen that age does not make a difference on the teachers' media literacy levels. Kolmogorov smirnov test and Kruskal Wallis H-Test were performed to answer the question üçüncü Do the media literacy levels of teachers show a significant difference according to the duration of watching television? Which is the third sub-problem of the study. When these results are analyzed, it is seen that television watching periods do not differ on teachers' media literacy levels. Kolmogorov smirnov test and Anova test were performed to answer the question dördüncü Do the media literacy levels of teachers show significant differences according to their internet usage time? When this result is taken into consideration, it is seen that the internet usage times differ on the teachers' media literacy levels. Bonferroni test was used to determine the difference between the groups. Looking at the test result; weekly internet usage time of teachers who have “1-5 hours” (: 4,06), less than 1 hour (: 3,71) and “6-10 hours medya. (: 4,05).

In this study, it was seen that teachers' media literacy was at a “good” level. When the sub-dimensions of the scale used in the study were examined, it was found out that; “Awareness, knowledge”, “analysis, reaction and” judging, seeing implicit messages “competencies were found to be at“ good ”level. In this study, it was concluded that there was no significant difference in teachers' media literacy levels according to gender. There was no significant difference in media literacy levels of teachers according to age. It was observed that there was no significant difference in media literacy levels of teachers according to television watching periods. There was a significant difference in teachers' media literacy levels according to internet usage time. According to the results, it was seen that the media literacy levels of teachers whose weekly internet usage time was between “1-5 hours, were higher than teachers whose weekly internet usage time was less than saatt 1 hour” and “6-10 hours”.

Based on the results of the research, it was suggested that more attention should be paid to media literacy in education faculties and in-service trainings.